

«... άκανθος της πικράς αγάπης»

Ο ποιητής Χριστόφορος Λιοντάκης ανθολογεί ερωτικά διηγήματα του Αλ. Παπαδιαμάντη

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

Της **ΟΛΓΑΣ ΣΕΛΛΑ**

Η ζωή του Χριστόφορου Λιοντάκη έχει να κάνει με το γράψιμο και το διάβασμα. Στις πρωτογενείς δημιουργίες του είναι οι ποιητικές του συλλογές και οι εξαιρετικές μεταφράσεις του. Αυτή τη φορά έκανε μια ανθολόγηση και μάλιστα διηγημάτων του Παπαδιαμάντη. Τίτλος της, «Ερωτικός Παπαδιαμάντης» (εκδόσεις «Πατάκης»). Ακόμη μία ανθολογία παπαδιαμαντικών κειμένων, λοιπόν, ή μας δίνεται η ευκαιρία να ανακαλύψουμε μια νέα πλευρά του Σκιαθίτη συγγραφέα;

«Κρυφή πληγή»

«Η δική μου προσέγγιση γίνεται αποκλειστικά με βάση τα ίδια τα κείμενα. Ο, τι έχω επιστρέψει διαβάζοντάς τον, αυτό προσπαθώ να δώσω μέσα από αυτήν την ανθολόγηση. Οτι, δηλαδή, υπάρχει ένα έντονο ερωτικό στοιχείο το οποίο εκδηλώνεται με ποικίλους τρόπους, άλλοτε λυρικότερα, άλλοτε σχολιάζοντας τις κοινωνικές συνθήκες της εποχής και της Σκιάθου και της Αθήνας. Πιστεύω ότι ο Παπαδιαμάντης έχει ένα καθαρά δικό του μυστικό που δεν το αποκάλυπτε ποτέ ρητά, απλώς το υπαινίσσεται μέσα από το έργο του με διάφορους τρόπους. Λέει, ότι έχει «μια κρυφή πληγή» μέσα του».

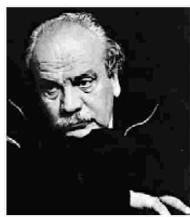
Αφορά, άραγε, την ερωτική του ζωή αυτή η «πληγή»; «Αφορά και την ερωτική του ζωή και την ίδια του την ύπαρξη», απαντάει ο Χρ. Λιοντάκης. Και υπενθυμίζει ένα στίχο του Παπαδιαμάντη όπου χαρακτηρίζει τον εαυτό του «σοκωμένο τρυφόνι», αλλά και το διήγημα «Ολόγυρα στη λίμνη», όπου υπάρχει η φράση: «Όταν έχει τις πληγών βαθείαν κρυφήν, εις την θάλασσαν πρέπει να πλέει, μόνος, ολομόναχος!»

Ο Παπαδιαμάντης κλείνεται στο εαυτό του, κάτι που δεν οφείλεται μόνο στις οικονομικές δυσκολίες του βίου του. «Είναι μια διάσταση του βίου αυτό το κλείσιμο. Είναι μια γεννής μελαγχολία...».

Η κλασική φωτογραφία: στην Πλατεία της Δεξαμενής, καθισμένος ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης και όρθιος ο Γιάννης Βλαχογιάννης.

«Ο Παπαδιαμάντης **ταλανίζεται και κατατρύχεται από ερωτικά πάθη. Τα τιθασεύει μέσω της γραφής. Αυτή είναι το μεγάλο του καταφύγιο.**»

Στα διηγήματά του δίνει την εντύπωση ότι ερωτεύεται ο ίδιος ή μοιάζει περισσότερο παρατηρητής των άλλων; «Και τα δύο. Αυτά που αφηγείται προσωπικές περιπτώσεις, είτε δηλώνοντας καθαρά ότι μιλάει για τον εαυτό του ή χρησιμοποιώντας ψευδώνυμα, όπως το «Όνειρο στο κύμα», «Τα ρόδινα ακρογούλια» και το «Ολόγυρα στη λίμνη». Και η «Φαρμακοδύτρια», που είναι διήγημα-κλειδί. Υπάρχει και η κατηγορία με ερωτοκυτταρικούς ήρωες, που υποφέρουν από ερωτικό πάθος. Σ' αυτή την κατηγορία είναι η «Για την περφόνα», «Η νοσταλγός», «Ερωτας στα χιόνια». Το ερωτικό στοιχείο είναι διάσπαρτο στο έργο του».

Ο Χριστόφορος Λιοντάκης πιστεύει ότι ο Παπαδιαμάντης έχει «κακοποιηθεί» αρκετά από

τους μελετητές της λογοτεχνίας. «Οι δύο βασικές προσεγγίσεις είναι του Ζήσιμου Λορεντζάτου και του Κ. Θ. Δημαρά. Ο Λορεντζάτος λέει: «Η θα πάρουμε στα σοβαρά τον κόσμο που μας παρουσιάζει, ολόκληρο όμως τον κόσμο της ορθόδοξης ελληνικής χριστιανοσύνης, ως τις ακρότατες συνέπειές του και τότε θα προσπαθήσουμε να καταλάβουμε τον Παπαδιαμάντη όχι μόνο σαν λογοτέχνη αλλά σαν πνευματικό μας κεφάλαιο, ή αλλιώς θα γυρίσουμε πίσω στις αισθητικές επιφάνειες, στη λογοτεχνία ή στην ψυχολογία των διηγημάτων». Ο Κ. Θ. Δημαράς πιστεύει ότι δεν είναι καλός διηγηματογράφος, ότι έχει επαναλήψει, ότι δεν έχει μέθοδο, ότι υπάρχουν προθέστερα, ότι δεν υπάρχει δράση κ.λπ. Κατά τη γνώμη μου,

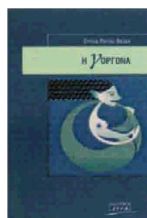
η πιο διεισδυτική είναι του Οδυσσέα Ελύτη («Εν λευκώ», εκδ. Ικαρος 1992, σελ. 93): «Σ' όποια του σελίδα κι αν σταθούμε, αναγνωρίζουμε κάτω από τον χριστιανό τον Έλληνα κάτω από τον μυστικοπαθή, τον μεσημβρινό αισθησιόραχ' κάτω από τον άνθρωπο της εκκλησίας, τον άνθρωπο της σάρκας, των μυστικιστικών κερτών, του γιαιλού».

Ο Χριστόφορος Λιοντάκης θέλει μ' αυτήν την ανθολογία να ανατρέψει «την εικόνα του φτωχού κοσμοκαλόγερου, που είναι φοκλόο. Για μένα ο Παπαδιαμάντης ταλανίζεται και κατατρύχεται από ερωτικά πάθη, τα οποία δεν τα απεμπολεί. Τα τιθασεύει μέσω της γραφής, γιατί δεν είναι ένας στεγνός παρατηρητής, όπως θα τον ήθελαν. Αυτή είναι το μεγάλο του καταφύγιο».

Η συλλογή του Σαββάτου

1 Μυζήθρα, Ζυμύθρα του Παν. Κουσαβάνη
 Ζωγραφική: Φωτ. Στεφανίδης εκδ. ΚΔΕΠΑ Μικρούκου
 Τέσσερις μοναδικές γυναικές, αν κι έχουν αποχωρήσει τη ζωή εδώ και πολλά χρόνια, συνεχίζουν να ζυμίζουν και να πλάθουν τα κρυφά μυστικά της. Όλες είναι μέσα στη λαλιά Ανεζυ.

2 Η γοργόνα της Εμίλια Πάρδο Μπαθάν
 επιμέλεια μετάφρασης: Κων. Παλαιολόγος
 Μια νουβέλα γραμμένη το 1921 και βασισμένη σ' έναν αρχαίο γαλλικό θρύλο και μια παλιά κατάρτα. Ένα κομψοτέχνημα της ισπανικής λογοτεχνίας.

3 Πελάτσοσ της Ζοζάν Μπλασκό
 μετ. Εωνθίνη Τσελέντη εκδ. νόβολι
 Η Φανί και ο Μαρκό είναι ζευγάρι. Ο Μαρκό όμως είναι ζυγκλό. Πελάτσοσ του η Ζνίτ. Ένα βιβλίο για την αγνότητα του χρόνου που κυλά και τις ψευδαισθήσεις με τις οποίες τον καλλιτούμε.